

SNIVEAU I DANMARK SKAL
OBLIGATORISKE PÅ ALLE K
TAG SKAL OPGRADERES 4. SE
ERNE OG LANDSKABET 5. ET
NKT I DANMARK 6. TAG ÆS
ND - STATEN BØR GÅ FOR
RES **AKADEMIRAADETS**
ES- **TYVE**
AND **ANBEFALINGER**
KKE **TIL ET**
US- **SKØNNERE**
BE- **DANMARK**
ÆNKE LANDSBYERNES STR
ET ÅBNE LAND 10. VORES BY
- DERFOR SKAL VI TILLAD
BYGGERI SKAL FORHOLDE
DET OFFENTLIGE BYGGER
BET 12. FREMTIDENS ENERGI
RØNNE 13. SKØNHED PÅ RE
E SKAL HAVE DERES EGEN
AF VORES TRAFIKDESIGN
OM SELVE REJSEN 17. IMPLEM
KUNSTNERISK NIVEAU SKAL
KUNSTCIRKULÆRET SKA

AKADEMIRAADETS
TYVE
ANBEFALINGER
TIL ET
SKØNNERE
DANMARK

INDHOLD

INDLEDNING	6
DANNELSE	9
1. FOKUS PÅ KUNST, KULTUR OG ÆSTETIK <i>Det visuelle bevidsthedsniveau i Danmark skal højnes</i>	
2. DE VISUELLE FAG I SKOLERNE <i>Visuelle fag skal være obligatoriske på alle klassetrin</i>	
3. DE KUNSTNERISKE UDDANNELSER <i>De kunstneriske uddannelser skal opgraderes</i>	
DANMARKSKORTET	11
4. ET SAMFUND I OMDANNELSE <i>Se på sammenhængen mellem byerne og landskabet</i>	
5. AT LÆSE LANDET SOM EN ÅBEN BOG <i>Et enkelt museklik og se hvert punkt i Danmark</i>	
6. LANDSKAB OG NATUR <i>Tag æstetisk stilling til det åbne land – staten bør gå forrest</i>	
7. KYSTERNE <i>De danske kyster er vores største landskabelige ressource – de er vores Grand Canyon</i>	

BY OG LAND	13	KUNST I DET OFFENTLIGE RUM	17
8. LAD BY VÆRE BY OG LANDSBY VÆRE LANDSBY <i>Vi behøver ikke græssende kvæg på Rådhuspladsen – eller skyskrabere i Skagen</i>		17. KUNST SKAL UD TIL ALLE <i>Implementering af kunst på et højt kunstnerisk niveau skal komme hele landet til gode</i>	
9. LIVET PÅ LANDET <i>Vi skal gentænke landsbyernes struktur – og deres forhold til det åbne land</i>		18. HELE DANMARKS FORSKØNNELSE <i>Kunstcirkulæret skal også gælde for offentligt byggeri i regioner og kommuner</i>	
10. BYEN <i>Vores byer beriges af mangfoldighed – derfor skal vi tillade flere eksperimenter</i>		19. KUNSTNERISKE VISIONER I ALLE DE STØRRE BYER <i>Kunstpoltikker skal implementeres i alle landets større byer</i>	
11. BYGNINGER <i>Nyt byggeri skal forholde sig til sin kontekst – kvalitet i det offentlige byggeri er en investering i fællesskabet</i>		20. DET ÆSTETISKE OG DIGITALE RUM <i>Staten skal gå forrest med æstetisk udvikling af det offentlige digitale rum</i>	
INFRASTRUKTUR	15	UDDYBNING AF ANBEFALINGERNE	19
12. ENERGIPRODUKTION I LANDSKABET <i>Fremtidens energilandskaber er og skal være grønne</i>		OM AKADEMIRAADET	30
13. MOTORVEJE OG TOGSPOR <i>Skønhed på rejsen</i>			
14. INDFALDSVEJE <i>Indfaldsvejene til byerne skal have deres egen historie</i>			
15. FØRERLØS TRANSPORT <i>Total nytænkning af vores trafikdesign</i>			
16. PAUSENS RUM <i>Pausen er lige så væsentlig som selve rejsen</i>			

INDLEDNING

Hver eneste dag foretager alle mennesker æstetiske valg. Det gør vi, når vi køber tøj – eller bil – eller cykel. Det er ikke kunstneriske valg – men æstetiske valg. Det betyder noget, hvordan vores ting og omgivelser ser ud.

ÆSTETIK ER DET, DER HAR MED VORES SANSER AT GØRE

Æstetik lyder i de flestes øren som et emne, der er reserveret verdensfjerne skønånder – og i hvert fald som et emne, der står i skarp kontrast til det ‘almindelige’ liv. Men æstetik er almindeligt. Siden de første hulemalerier har vi mennesker talt med hinanden gennem billeder og figurer – siden stenalderen har æstetik været en central del af vores liv.

Vi ved fra utallige undersøgelser, at smukke omgivelser bliver udsat for mindre hærværk end grimme. Vi ved, at syge, der er i kontakt med naturen, bliver hurtigere raske end dem, der ikke er.

Æstetik er også penge. Den smukkeste udsigt er som regel den dyreste. Æstetik er derfor også en demokratisk kampplads – for hvorfor skal de smukkeste ting være reserveret til de mest

velhavende? En sådan verden ønsker ingen i Danmark, og derfor er det tid til æstetisk oprustning, tid til at huske på, hvor vigtig samtalen om “Det Skønne” er.

Akademiraadet er sat i verden for at være statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål, og for at kunne rådgive med konsekvens, er det nødvendigt med en æstetisk vision.

Akademiraadets tyve anbefalinger til et skønnere Danmark handler om sammenhæng og om æstetisk kvalitet inden for billedkunst, arkitektur, design og landskab – alle steder, hvor mennesker bearbejder og formgiver sammenhænge æstetisk. Når staten bygger til os alle sammen, skal vi have det bedste. Vi skal have verdens bedste skoler, verdens bedste hospitaler, verdens bedste infrastruktur. Hvorfor skulle vi ikke også have den allerbedste kunst?

Vi skal have den bedste kunst, når staten investerer – for på den måde demokratiserer vi det æstetiske, og på den måde bliver kunsten tilgængelig for alle.

Anbefalingerne skal ikke opfattes som entydige svar – men mere som debatoplæg. Vi vil gerne dele vores tanker med alle, og vil også gerne diskutere både hvordan og hvor – men helst ikke hvorfor! For æstetik er til! – tilgængelig for alle – og kunsten bør være det samme.

DANNELSE

1. FOKUS PÅ KUNST, KULTUR OG ÆSTETIK

Der skal være større opmærksomhed på kvalitet og på de værdier, som kunst, kultur og æstetik udgør i vores moderne velfærdssamfund. Fokus på kunst, kultur og æstetik fremmer en tolerant holdning til forskellighed, ligesom kunsten kan hjælpe med at integrere nye borgere i Danmark.

2. DE VISUELLE FAG I SKOLERNE

Billedkunst og andre visuelle fag skal generelt være obligatoriske på alle klassetrin i folkeskolen og gymnasiet, og undervisningen bør i højere grad suppleres med deltagelse af skabende billedkunstnere og arkitekter.

De visuelle fags faglige indhold skal opkvalificeres både i folkeskolen og på læreruddannelserne.

Kommunerne skal opfordres til at oprette profilskoler inden for billedkunst, arkitektur og design. Desuden skal den visuelle talentpleje, på samme måde som den musikalske, være et lovpligtigt tilbud.

I forlængelse af folkeskolereformen skal hele det æstetiske felt tænkes ind i sammenmeltingen af heldagsskole, fritidstilbud og fordybelsestimer. Billedkunst og arkitektur kan på denne måde også danne grundlag for et senere fagligt løft af de håndværksmæssige uddannelser. Grundlaget for faget billedkunst skal omformuleres til at være et fag, der beskæftiger sig med visuel, rumlig og taktil erfaring og betydning.

3. DE KUNSTNERISKE UDDANNELSER

Der skal sættes mere på de videregående kunstneriske uddannelser. En sammenhængende strategi for de kunstneriske uddannelser bør udvikles, så både indholdsmæssig, faglig og geografisk diversitet fastholdes.

DANMARKSKORTET

4. ET SAMFUND I OMDANNELSE

I planlægningen af hele landet er det essentielt at se på sammenhængen mellem byerne og landskabet. Vi kan ikke planlægge alt efter en snæver effektivitetskalkule, der uvægerligt vil have som endemål at koncentrere alle funktioner i et enkelt punkt. Som en symbiose i den store skala modsvarer og beriger by og landskab hinanden, og Danmark skal udvikles med denne sandhed for øje.

Vi skal bygge på både sammenhængskraft og infrastruktur – det skal være let at nå hinanden – også økonomisk. Men vi skal samtidig planlægge, så vi bevarer kontrasten mellem landskab og byskab – det ene kan ikke undvære det andet.

5. AT LÆSE LANDET SOM EN ÅBEN BOG

Vi skal alle – om ethvert punkt i Danmark og med et enkelt museklik – kunne få adgang til al registreret information om netop det sted, vi er. En sådan adgang ville give indsigt i de mange hensyn og ønsker, som brydes lige dér. En sådan let tilgængelig database ville skabe en øget bevidsthed om det unikke ved hvert enkelt sted og ville dermed forlene stederne med den specifikke værdi, der skaber betydning for Danmark som en helhed, der er mere end en sum af enkeltdele.

På den måde ville vi bedre kunne se detaljer i forhold til helheder og vurdere i hvert enkelt tilfælde, om vi samlet set gør Danmark til et endnu bedre sted for os alle.

6. LANDSKAB OG NATUR

Vi skal i langt højere grad tage æstetisk stilling til det åbne land. Vi skal kræve, at landbrugsjorde giver plads til stier, så naturen bliver tilgængelig, samtidig med at vi opgraderer både diversitet og adgang – til både det åbne land og til vores kyster. Vi ønsker en udvidelse af den frie adgang til naturen – også til de fredede områder. Her skal man i højere grad end nu tillade ophold og overnatning.

Landskabets skovbryn og grøftekanter er særlige danske naturtyper, der med fordel kan støttes og styrkes, så de igen bliver hjemsteder for blomster, insekter og sommerfugle.

På samme måde skal vi etablere bedre adgang til vores vandløb. Sprøjtegrænserne skal genetableres, så den biodiversitet, vores åer tilbyder, igen kan blive til glæde for alle.

Staten skal gå forrest i f.eks. omdannelsen af plantager til vild skov.

7. KYSTERNE

En æstetisk vurdering skal følge alle projekter ved de danske kyster. De store anlægsprojekter – som f.eks. kystsikringer – kræver overordnet planlægning, der vurderer helheden højere end den enkelte strækning, så projekterne ikke ender med at blive gigantiske, skæmmende blokeringer, men bliver udviklet til smukke anlæg. Mange steder langs kysterne må vi lade naturen råde med den kraft, som er kendetegnende for netop natur.

På samme måde med de kystnære oplevelsesinitiativer. Her er det ikke ønskeligt med en generel liberalisering – men tværtimod en grundig og æstetisk velfunderet analyse af de foreslåede byggerier og initiativer. Kysten er den attraktion, vores gæster kommer for – det ville alene af den grund være en skam at ødelægge den. Det rigtige projekt på det rigtige sted kan være en løftestang for de små samfund langs havet omkring Danmark.

BY OG LAND

8. LAD BY VÆRE BY OG LANDSBY VÆRE LANDSBY

Vi skal blive bedre til at forstå bygningskulturens lille skala i de små bysamfund, at udnytte og udvide de lokale kvaliteter, som findes i rigt mål. Vi skal renovere, transformere og i det hele taget bygge dér, hvor der har været bygget før. Ikke imellem de små byer.

Vi skal åbne de store smukke landskabsrum og bebygge med sans for de enkelte steders unikke kvaliteter.

9. LIVET PÅ LANDET

De tomme og usælgelige boliger skal vurderes ud fra et lokalt og et æstetisk synspunkt. De skal gentænkes eller hurtigt rives ned. Naturen lige uden for døren skal ses som en styrke. Vi kan åbne nye forbindelser i landskabet – korridorer mellem de små samfund. På samme måde kan naturen inviteres ind i byerne – vi kan få en ny livsform på landet – et naboskab med landskabet så at sige. En aktivering af beboerne kan løfte og revitalisere de forladte samfund. Ved at styrke kontakten til naturen, samtidig med at kontakten til det globale informationsflow bevares, kan landsbyerne igen blive attraktive.

10. BYEN

En bæredygtig by er en tæt by. Tæthed optimerer ressourceforbruget i byens huse og er samtidig forudsætningen for en effektiv og økonomisk kollektiv trafik. Men fortætningsstrategien har selvfølgelig grænser. Den humane, mangfoldige og komfortable by skal respekteres, selv om byens fortætning er en nødvendig dagsorden. Tæthed skal ses som en forudsætning for sin

modpol, de åbne byrum og parker, der er lige så nødvendige for en god by som de tæt befolkede boligkvarterer.

Vores byer beriges af mangfoldighed. Derfor skal vi tillade flere eksperimenter og sikre rum til kreative miljøer. Staten skal investere i udvikling inden for boligområdet – for eksempel ved at kræve, at 10 % af et udviklingsområde afsættes til eksperimenter og ved at være villig til at støtte disse eksperimenter økonomisk.

Nybyggerier i vores gamle bykerner skal underkastes en æstetisk helhedsvurdering, så vores byer stadig opfattes som levende byer og ikke som museer, samtidig med at deres individuelle og helt særlige fortælling og kulturarv respekteres og understøttes.

11. BYGNINGER

Vi skal altid stille krav til, at nyt byggeri forholder sig til sin kontekst. I forhold til byggeri er det muligt at forstå vækst på en ny måde: Ved at tænke mere langsigtet og dermed forstå, at skønhed, kvalitet og nytænkning er parametre, som måske kræver at byggegrunde foræres væk for at kunne skabe værdi på længere sigt. Staten skal udpege et antal byggefelter, som kan sælges under nye – kvalitetsskabende – forudsætninger; for eksempel med krav om mindre byggefelter, flere forskellige bygherrer, flere forskellige arkitekter og arkitektur, der integrerer billedkunst.

Kvalitet i det offentlige byggeri er en investering for fremtiden i fællesskabet.

Offentligt byggeri skal sætte standarden for kvalitetsbyggeri og bygningsintegreret kunst i Danmark.

God arkitektur bygger samfund ved at skabe rum, der giver frihed til at bo på mange måder. God arkitektur er ikke dyr, fordi den er vedkommende, lever længe og patinerer smukt.

Økonomisk ansvarlighed er et langsigtet anliggende – giv plads til eksperimenterne.

51 Skanderborg N
538 Skilling
10.2 km

INFRASTRUKTUR

12. ENERGIPRODUKTION I LANDSKABET

Energianlæg skal designes og placeres, så de bidrager til landskabsoplevelsen – ikke det modsatte. Fremtidens energilandskaber er og skal være grønne. Lad os hylde udviklingen af bæredygtig energiproduktion uden at forurene horisonten, himmelen, landskabets relief og husenes tage med unødigt æstetisk støj.

Lad os samle en fremtidssikret og bæredygtig energiproduktion i få enorme ”multi-energi-øer” – flest på åbent hav som boreplatformenes nabo og enkelte på land – tæt på industri og infrastruktur.

Energi-øerne skal udformes i fællesskab af ingeniører, arkitekter og kunstnere. Med stor effektivitet, kraft og skønhed vil disse enorme installationer kunne tiltrække besøgende fra hele verden – frem for at skæmme landskabet.

13. MOTORVEJE OG TOGSPOR

Danmark skal skabe en fælles vision for transportbåndenes kvalitet – for skønhed på rejsen. Som i alt andet offentligt byggeri skal der ved bygning af veje og jernbaner afsættes en procentdel af anlægssummen til det kunstneriske bidrag eller blik. I dette tilfælde til kunsten at gøre transportens rum smukt og passende for stederne.

14. INDFALDSVEJE

Indfaldsvejene er portene til vores byer. Ankomst og afsked med byen skal hyldes med samme omhu og iver som dens centrum. Et mål for fremtidig planlægning skal være, at byernes indfaldsveje får deres egen historie – og dermed både skønhed og en original identitet, som byder velkommen til netop dette sted i Danmark.

15. FØRERLØS TRANSPORT

Det skal være et statsligt anliggende at iværksætte arbejdet med at skabe de helt nye offentlige rum, som den førerløse transportrevolution vil føre med sig. Alle interessenter, offentlige som private, bør arbejde i samme retning, og designere, kunstnere og arkitekter har en væsentlig rolle at spille, når fremtiden skal finde sin form. En total nytænkning af vores trafikdesign kan blive til inspiration for hele verden – hvis vi har viljen.

16. PAUSENS RUM

Alle interessenter, offentlige som private, bør arbejde i samme retning, og designere, kunstnere og arkitekter har en væsentlig rolle at spille, når fremtidens transport skal finde form. En total nytænkning af vores trafikdesign kan blive til inspiration for hele verden, hvis der er vilje til at lade en æstetisk tilgang være dominerende i oplevelsen af rejsen. Pausen er lige så væsentlig som selve rejsen, og er pauseens rum en æstetisk nydelse – eller en fortælling om et sted – bliver hele rejsen en varieret oplevelse.

KUNST I DET OFFENTLIGE RUM

17. KUNST SKAL UD TIL ALLE

Kunstens potentiale – som visuel stimulans og øjenåbner for landets borgere – skal i højere grad anerkendes og styrkes i hele Danmark.

Kunst bidrager beviseligt til økonomisk vækst i form af øget turisme, øget bosætning eller områdeløft, ligesom kunsten også beviseligt fungerer som en positiv faktor i et helende sygemiljø.

18. HELE DANMARKS FORSKØNNELSE

Implementering af kunst på et højt kunstnerisk niveau skal garanteres ved lov – ikke blot i statslige – men også i regionale og kommunale byggerier. Det er vigtigt, at kunsten i det offentlige rum er af den højeste kvalitet, og at projekterne udvikles af fagligt kompetente aktører, lokalt eller nationalt. Derfor skal Kunstcirkulæret udvides til også at omfatte offentligt byggeri i regioner og kommuner.

19. KUNSTNERISKE VISIONER I ALLE STØRRE BYER

Kunstneriske visioner – kunstpolitikker – skal formuleres og implementeres i alle de større byer i landet. Ligesom der er stadsarkitekter i de større byer, skal der være stadskunstnere, som kan medvirke til at udvikle og iværksætte professionelle, overordnede strategiske ideer og kunstplaner for vores byrum.

20. DET ÆSTETISKE OG DIGITALE RUM

Staten skal gå forrest med at investere og udvikle kunstneriske dimensioner i det offentlige digitale rum, således at der udvikles og iværksættes professionelle, overordnede strategiske ideer og kunstplaner for vores offentlige digitale rum. En kunstnerisk bearbejdning af det offentliges kommunikationsplatforme kan føre til større præcision og bedre oplevelser for borgerne.

ELLEM BYERNE OG LANDS
OG SE HVERT PUNKT I DANM
TIL DET ÅBNE LAND – STA
KE KYSTER ER VORES STØR
E – DE ER VORES GRAND CAN
DE KVÆG PÅ RÅDHUSPLAD
GEN **UDDYBNING AF**
DS- **ANBEFALINGER**
ERES FORHOLD TIL DET Å
ES AF MANGFOLDIGHED – D
EKSPERIMENTER 11. NYT B
L SIN KONTEKST – KVALIT
ER EN INVESTERING I FÆLI
ERGILANDSKABER ER OG S
PÅ REJSEN 14. INDFALDSVEJ
RES EGEN HISTORIE 15. TO
FIKDESIGN 16. PAUSEN ER L
EJSEN 17. IMPLEMENTERING
NERISK NIVEAU SKAL KOM
UNSTCIRKULÆRET SKAL O
GGERI I REGIONER OG KOM
SKAL IMPLEMENTERES I A
TATEN SKAL GÅ FORREST M
T OFFENTLIGE DIGITALE P

DANNELSE

1. FOKUS PÅ KUNST, KULTUR OG ÆSTETIK

I skåltaler og ved erhvervsfremstød lanceres Danmark som en ”designnation”. Et højtuddannet land kendt for banebrydende design, kunst, arkitektur og innovation. Dette er både sandt og godt. Det er berigende for Danmark og for kunstens verden, at skabende og æstetisk autoritet anerkendes som grundlag for forretningsmæssig succes. Det triste er blot, at denne anerkendelse står i skærende kontrast til områdets generelle bevågenhed i den offentlige debat. Kunsten og hele det æstetiske felt bliver trukket ind på scenen som pynt eller sukkerkrymmel – ’selvfølgelig er det vigtigt’, bliver der sagt. Ikke desto mindre forsvinder området fra debatten, så snart der skal træffes ’rigtige’ beslutninger. For eksempel om kystbebyggelser og helhedsplaner – kunsten kan altid spares ud af budgettet. Det er som om, at områdets faktiske værdi ikke er helt klar for vores beslutningstagere. Det visuelle bevidsthedsniveau i Danmark skal højnes. Ikke blot ved at styrke områdets fokus i uddannelses-systemet, men også gennem egentlige initiativer, hvor skabende kunstnere inddrages i stedet for stadig større mængder af universitetsuddannede formidlere.

Vi har brug for, at alle tager oplyst stilling til de omgivelser, vi er fælles om. Alt for sjældent løfter den brede æstetiske diskussion sig over flokklernerne ’grimt’ eller ’pænt’, fordi den brede offentlighed helt enkelt mangler et sprog om kunst, arkitektur og design.

Den almene dannelse i bl.a. folkeskolen er ikke på et niveau, der uddanner vores børn til at tage oplyst og kvalificeret holdning til byudvikling, arkitektur og kunst.

Sammen med en bredere opmærksomhed er der generelt behov for en helt ny værdidebat, der kan italesætte kunstens og kulturens betydning for samfundet på et andet niveau end blot den økonomiske værdi.

Den æstetiske dannelse af fremtidens generationer starter i vuggestuen – fra den alder, hvor man overhovedet begynder at kunne tale om en yndlingsfarve. Diskussionen om godt og skidt skal plejes og kvalificeres gennem hele livet og hos alle mennesker – og er lige så vigtig som at kunne regne eller skrive. Derfor skal alle skoler og gymnasier have tilknyttet huskunstnere. Derfor skal by- og landskabsplanlægning og arkitektur på skoleskemaet.

ANBEFALING

Der skal være større opmærksomhed på kvalitet og på de værdier, som kunst, kultur og æstetik udgør i vores moderne velfærdssamfund. Fokus på kunst, kultur og æstetik fremmer en tolerant holdning til forskellighed, ligesom kunsten kan hjælpe med at integrere nye borgere i Danmark.

2. DE VISUELLE FAG I SKOLERNE

I en tid, hvor billeder bliver en stadig større del af vores liv (Instagram, Facebook, Snapchat etc.), er det paradoksalt, at faget billedkunst i folkeskolen stopper i femte klasse. Design og arkitektur er ganske vist blevet et muligt kunstnerisk fag i gymnasiet. Til gengæld er billedkunst blevet nedprioriteret, så det nu kun er muligt at vælge faget på C-niveau.

I forhold til en generel højnelse af den visuelle dannelse i samfundet og en fortsat udvikling af dansk kunst og arkitektur skal de kunstneriske fag opgraderes – fra folkeskolen til ungdomsuddannelse, gymnasieskolen og de højere uddannelser.

ANBEFALING

Billedkunst og andre visuelle fag skal generelt være obligatoriske på alle klassetrin i folkeskolen og gymnasiet, og undervisningen bør i højere grad suppleres med deltagelse af skabende billedkunstnere og arkitekter.

De visuelle fags faglige indhold skal opkvalificeres både i folkeskolen og på læreruddannelserne.

Kommunerne skal opfordres til at oprette profilskoler inden for billedkunst, arkitektur og design. Desuden skal den visuelle talentpleje, på samme måde som den musikalske, være et lovpligtigt tilbud.

I forlængelse af folkeskolereformen skal hele det æstetiske felt tænkes ind i sammensmeltningen af heldagsskole, fritidstilbud og fordybelsestimer. Billedkunst og arkitektur kan på denne måde også danne grundlag for et senere fagligt løft af de håndværksmæssige uddannelser. Grundlaget for faget billedkunst skal omformuleres til at være et fag, der beskæftiger sig med visuel, rumlig og taktile erfaring og betydning.

3. DE KUNSTNERISKE UDDANNELSER

Der er i dag en række videregående kunstneriske uddannelser i Danmark. Kulturministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet har løbende lavet undersøgelser af kandidaternes indtjenings- og jobmuligheder og deres generelle indpasningsevne i forhold til arbejdsmarkedet. Akademiraadet finder, at disse undersøgelser bliver gennemført med et alt for snævert sigte og ud fra et ensidigt økonomisk perspektiv. Samtidig er det et problem, at en (i udgangspunktet nødvendig) introduktion af akademiske discipliner efterhånden truer med at udvande den kunstneriske faglighedens betydning på uddannelserne.

Det er vigtigt at fastholde kvaliteten i de kunstneriske uddannelser, og det er vigtigt at sikre diversiteten. Flere uddannelsessteder er en forudsætning for et levende og dynamisk miljø, der igen er en forudsætning for den højeste kvalitet.

En beskæring af de kunstneriske uddannelser vil resultere i talentflugt og vil gå ud over den kunstneriske kvalitet – hvilket igen går ud over hele det kunstneriske felts indtjenings- og eksportmuligheder.

ANBEFALING

Der skal sættes mere på de videregående kunstneriske uddannelser. En sammenhængende strategi for de kunstneriske uddannelser bør udvikles, så både indholdsmæssig, faglig og geografisk diversitet fastholdes.

DANMARKSKORTET

4. ET SAMFUND I OMDANNELSE

Forholdet mellem by og land oplever i disse år helt nye fænomener og tendenser. Affolkning og stagnation præger de såkaldte udkantsområder, hvorimod byerne, især de store og mellemstore byer, vokser og fortættes. Den overordnede planlægning af infrastruktur, folkesundhed, undervisning og forvaltning har i de senere år styrket urbaniseringen, som det ses for eksempel med etableringen af de store regionshospitalet, der på sigt forstærker koncentrationen af befolkning i de store byer. De senere års forsøg på reparation gennem en udflytning af statslige arbejdspladser skaber yderligere splittelse – og glæde for nogle forstås, alt efter ståsted.

ANBEFALING

I planlægningen af hele landet er det essentielt at se på sammenhængen mellem byerne og landskabet. Vi kan ikke planlægge alt efter en snæver effektivitetskalkule, der vægerligt vil have som endemål at koncentrere alle funktioner i et enkelt punkt. Som en symbiose i den store skala modsvarer og beriger by og landskab hinanden, og Danmark skal udvikles med denne sandhed for øje.

Vi skal bygge på både sammenhængskraft og infrastruktur – det skal være let at nå hinanden – også økonomisk. Men vi skal samtidig planlægge, så vi bevarer kontrasten mellem landskab og byskab – det ene kan ikke undvære det andet.

5. AT LÆSE LANDET SOM EN ÅBEN BOG

Vores omgivelser er en fortælling om os alle gennem alle tider. Det, vi eventuelt glemmer, bliver til tabte kapitler i den store historie om Danmark. Hvis der er for mange af den slags huller, bliver fortællingen usammenhængende og helheden dermed mindre interessant.

Hvad amterne før i tiden registrerede, er i dag en viden kommunerne mangler for at gennemføre en visionær planlægning. Historisk dybde og høj indsigt bør ideelt set kvalificere vores beslutninger. Tænk, hvis vi alle tydeligt kunne læse det landskab, der omgiver os, så vi kunne forstå os selv i et større perspektiv – historisk og topografisk på en gang. Det ville være muligt, hvis alle oplysninger om ethvert punkt i Danmark var både registrerede og tilgængelige. Informationerne findes, men der mangler overblik og let adgang til de mange forhold, forbehold og detaljer, som bør være grundlaget for både planlægningen og udformningen af vores byer og landskaber. En større viden ville gøre det enklere at se de store sammenhænge i danmarkskortet – og dermed ville planlægningen igen tage vare på helheden.

ANBEFALING

Vi skal alle – om ethvert punkt i Danmark og med et enkelt museklik – kunne få adgang til al registreret information om netop det sted, vi er. En sådan adgang ville give indsigt i de mange hensyn og ønsker, som brydes lige dér. En sådan let tilgængelig database ville skabe en øget bevidsthed om det unikke ved hvert enkelt sted og ville dermed forlene stederne med den specifikke værdi, der skaber betydning for Danmark som en helhed, der er mere end en sum af enkeltdele.

På den måde ville vi bedre kunne se detaljer i forhold til helheder og vurdere i hvert enkelt tilfælde, om vi samlet set gør Danmark til et endnu bedre sted for os alle.

6. LANDSKAB OG NATUR

Landskabet i Danmark er trængt – vi er blandt de mest intensivt dyrkede lande i verden – arterne forsvinder, naturen mangler plads! Især mangler vi forbindelser og forbundet natur. Der er ca. 75.000 kilometer vejnet i Danmark, hvilket vil sige, at – med de lovpligtige en meter brede rabatter – er der 15.000 ha eller mere end 30.000 tønder land, der omhyggeligt holdes nede som oplevelsesfattig monokultur.

ANBEFALING

Vi skal i langt højere grad tage æstetisk stilling til det åbne land. Vi skal kræve, at landbrugsjorde giver plads til stier, så naturen bliver tilgængelig, samtidig med at vi opgraderer både diversitet og adgang – til både det åbne land og til vores kyster. Vi ønsker en udvidelse af den frie adgang til naturen – også til de fredede områder. Her skal man i højere grad end nu tillade ophold og overnatning.

Landskabets skovbryn og grøftekanter er særlige danske naturtyper, der med fordel kan støttes og styrkes, så de igen bliver hjemsteder for blomster, insekter og sommerfugle.

På samme måde skal vi etablere bedre adgang til vores vandløb. Sprøjtegrænserne skal genetableres, så den biodiversitet, vores åer tilbyder, igen kan blive til glæde for alle.

Staten skal gå forrest i f.eks. omdannelsen af plantager til vild skov.

7. KYSTERNE

De danske kyster er vores største landskabelige ressource. Kysterne er vores Grand Canyon, vores Matterhorn – over 7.000 kilometer ubrudt natur – forbundet med både landet og alle os, der bor her. Kysternes popularitet som udflugtsmål for både turister og lokale skaber store udfordringer for vores kystkommuner. Der er et stort slid på kysterne, samtidig med at det er nødvendigt at kystsikre for at modvirke en erosion, der truer både landbrug og beboelser. Havudsigt er landets største boligattraktion, og mangel på forsigtighed vil hurtigt skabe private strande, afskærmede millionærreservater og et trist farvel til den ubegrænsede adgang til vores kyster. Det er helt centralt, at vi formår at hjælpe kystkommunerne, så de både bliver i stand til at beskytte og udvikle deres kystområder uden at miste sig selv og deres lokale identitet.

ANBEFALING

En æstetisk vurdering skal følge alle projekter ved de danske kyster. De store anlægsprojekter – som f.eks. kystsikringer – kræver overordnet planlægning, der vurderer helheden højere end den enkelte strækning, så projekterne ikke ender med at blive gigantiske, skæmmende blokeringer, men bliver udviklet til smukke anlæg. Mange steder langs kysterne må vi lade naturen råde med den kraft, som er kendetegnende for netop natur.

På samme måde med de kystnære oplevelsesinitiativer. Her er det ikke ønskeligt med en generel liberalisering – men tværtimod en grundig og æstetisk velfunderet analyse af de foreslåede byggerier og initiativer. Kysten er den attraktion, vores gæster kommer for – det ville alene af den grund være en skam at ødelægge den. Det rigtige projekt på det rigtige sted kan være en løftestang for de små samfund langs havet omkring Danmark.

BY OG LAND

8. LAD BY VÆRE BY OG LANDSBY VÆRE LANDSBY

I mange af vores byer er det et problem, at “bykvaliteter” byttes for “landkvaliteter”. Dermed tømmes byerne for identitet, mens landskabet og de mindre bysamfund mister karakter og skønhed. Vi behøver ikke græssende kvæg på Rådhuspladsen. Vi behøver ikke skyskrabere i Skagen. Byen og landet er som yin og yang – ideelt set i balance og med hver deres kvaliteter. Disse kvaliteter bør vi styrke og dyrke.

ANBEFALING

Vi skal blive bedre til at forstå bygningskulturens lille skala i de små bysamfund, at udnytte og udvide de lokale kvaliteter, som findes i rigt mål. Vi skal renovere, transformere og i det hele taget bygge dér, hvor der har været bygget før. Ikke imellem de små byer.

Vi skal åbne de store smukke landskabsrum og bebygge med sans for de enkelte steders unikke kvaliteter.

9. LIVET PÅ LANDET

I disse år oplever de små landsbyer, der tidligere var en dannelsesmæssig ryggrad i Danmark, en ofte livstruende affolkning. Urbaniseringen og den nævnte centralisering lukker skoler og arbejdspladser i de små byer. Boligerne bliver usælgelige og står tomme i årevis som afpillede kranier langs landevejene. Den generelle udsigtsløshed får folk til at flytte, hvilket igen får butikker til at lukke, hvilket får flere til at flytte ... den onde spiral er i gang. Denne udvikling truer ikke blot de berørte landsbyer, men også hele det mentale grundlag for Danmark, der altid har udviklet sig gennem den dynamik, der opstår mellem centrum og periferi. Hvis centrene bare vokser og periferien forvitrer, mister vi forskellighed.

ANBEFALING

De tomme og usælgelige boliger skal vurderes ud fra et lokalt og et æstetisk synspunkt. De skal gentænkes eller hurtigt rives ned. Naturen lige uden for døren skal ses som en styrke. Vi kan åbne nye forbindelser i landskabet – korridorer mellem de små samfund. På samme måde kan naturen inviteres ind i byerne – vi kan få en ny livsform på landet – et naboskab med landskabet så at sige. En aktivering af beboerne kan løfte og revitalisere de forladte samfund. Ved at styrke kontakten til naturen, samtidig med at kontakten til det globale informationsflow bevares, kan landsbyerne igen blive attraktive.

10. BYEN

Urbaniseringen har betydet, at vores største byer i de senere år har oplevet et kæmpe løft og nu udvikles til en tæthed, man ikke har set siden udviklingen af brokvartererne i København for over hundrede år siden. Generelt fastholder vores byer en optimal bygningshøjde på seks etager plus tagetage. Denne konservatisme betragter Akademiraadet som positiv. En by er som en levende organisme – den vokser og udvikler sig i en kombination af det nye og det gamle – og en genkendelig byprofil er med til at fastholde byernes historiske forankring.

ANBEFALING

En bæredygtig by er en tæt by. Tæthed optimerer ressourceforbruget i byens huse og er samtidig forudsætningen for en effektiv og økonomisk kollektiv trafik. Men fortætningsstrategien har selvfølgelig grænser. Den humane, mangfoldige og komfortable by skal respekteres, selv om byens fortætning er en nødvendig dagsorden. Tæthed skal ses som en forudsætning for sin modpol, de åbne byrum og parker, der er lige så nødvendige for en god by som de tæt befolkede boligkvarterer.

Vores byer beriges af mangfoldighed. Derfor skal vi tillade flere eksperimenter og sikre rum til kreative miljøer. Staten skal investere i udvikling inden for boligområdet – for eksempel ved at kræve, at 10% af et udviklingsområde afsættes til eksperimenter og ved at være villig til at støtte disse eksperimenter økonomisk.

Nybyggerier i vores gamle bykerner skal underkastes en æstetisk helbedsvurdering, så vores byer stadig opfattes som levende byer og ikke som museer, samtidig med at deres individuelle og helt særlige fortælling og kulturarv respekteres og understøttes.

11. BYGNINGER

Der bygges som aldrig før. I og omkring de store byer går det rigtig stærkt. Men kvaliteten er ikke høj nok, og husene vil ikke hinanden det bedste. Det er som om vi har glemt, at huse bygger samfund, og at hvert enkelt er en vigtig brik i udviklingen af fællesskabet. Når byudviklingen drives af developere, bliver vores bygninger i al for høj grad til varer, hvor fokus er på den korte bane og den hurtige profit. Konsekvensen er tab af arkitektonisk og kunstnerisk integritet i det byggede miljø – og dermed en nedskrivning af byggeriets samfundsmæssige værdi og betydning på længere sigt.

ANBEFALING

Vi skal altid stille krav til, at nyt byggeri forholder sig til sin kontekst. I forhold til byggeri er det muligt at forstå vækst på en ny måde: Ved at tænke mere langsigtet og dermed forstå, at skønhed, kvalitet og nytænkning er parametre, som måske kræver at byggegrunde foræres væk for at kunne skabe værdi på længere sigt. Staten skal udpege et antal byggefelter, som kan sælges under nye – kvalitetsskabende – forudsætninger; for eksempel med krav om mindre byggefelter, flere forskellige bygherrer, flere forskellige arkitekter og arkitektur, der integrerer billedkunst.

Kvalitet i det offentlige byggeri er en investering for fremtiden i fællesskabet.

Offentligt byggeri skal sætte standarden for kvalitetsbyggeri og bygningsintegreret kunst i Danmark.

INFRASTRUKTUR

12. ENERGIPRODUKTION I LANDSKABET

Overalt i det åbne land og langs med vores kyster bliver vindmøller placeret helt uden følsomhed for sted eller natur. Boliger bliver plastret til med solpaneler uden tanke for bygningens arkitektur. Forbrændingsanlæg står som solitære katedraler uden indlevelse i deres omgivelser.

ANBEFALING

Energianlæg skal designes og placeres, så de bidrager til landskabsoplevelsen – ikke det modsatte. Fremtidens energilandskaber er og skal være grønne. Lad os hylde udviklingen af bæredygtig energiproduktion uden at forurene horisonten, himmelen, landskabets relief og husenes tage med unødigt æstetisk støj.

Lad os samle en fremtidssikret og bæredygtig energiproduktion i få enorme "multienergi-øer" – flest på åbent hav som boreplatformenes nabo, og enkelte på land tæt på industri og infrastruktur.

Energi-øerne skal udformes i fællesskab af ingeniører, arkitekter og kunstnere. Med stor effektivitet, kraft og skønhed vil disse enorme installationer kunne tiltrække besøgende fra hele verden – frem for at skæmme landskabet.

13. MOTORVEJE OG TOGSPOR

Engang var der vejtræer overalt, men fordi bilisterne forulykkede ved at køre ind i træerne, blev de fældet. Så fandt man ud af, at bilisterne forulykkede af kedsomhed.

Et land og et landskab opleves ofte gennem bilens eller togvinduets billedramme. Den gode rejse er lig med glæden ved fart, vejens musikalitet og den landskabelige variation.

Gennem alle tider har man som rejsende fulgt landskabets højdekurver – rationelt, forståeligt og naturligt smukt.

Denne intuitive praksis er nu i nogen grad forladt, til fordel for abstrakt beregnede kørekurver og pragmatisk økonomisk tænkning.

Vejbaner og togspor skal let og utvungent følge bakker og dalstrøg. Motorveje og jernbaner skal aldrig være skjulte bagsidekorridorer. I stedet skal de åbne sig for brugeren og fortælle om det landskab, de bringer os igennem.

ANBEFALING

Danmark skal skabe en fælles vision for transportbåndenes kvalitet – for skønhed på rejsen. Som i alt andet offentligt byggeri skal der ved bygning af veje og jernbaner afsættes en procentdel af anlægssummen til det kunstneriske bidrag eller blik. I dette tilfælde til kunsten at gøre transportens rum smukt og passende for stedet.

14. INDFALDSVEJE

Indfaldsvejene i alle landets byer ligner hinanden til bevidstløshed. Firmadomicilerne konkurrerer om at fremvise deres sløjeste bagsider eller mest intetsigende forsider med trætte paroler på store reklameskilte, som i den digitale tidsalder allerede er håbløst forældede.

ANBEFALING

Indfaldsvejene er portene til vores byer. Ankomst og afsked med byen skal hylides med samme omhu og iver som dens centrum. Et mål for fremtidig planlægning skal være, at byernes indfaldsveje får deres egen historie – og dermed både skønhed og en original identitet, som byder velkommen til netop dette sted i Danmark.

15. FØRERLØS TRANSPORT

Fremtidens førerløse transport vil ændre det trafikale billede komplet. Landskab og byrum, gader, parkering og skiltning vil undergå forvandlinger, som ingen endnu har tænkt på.

Lad os forberede os på en ny virkelighed i byens og landskabets store offentlige rum, og tænke førerløs transport sammen i helheds-løsninger, som også kan involvere temaer som energiproduktion, ny natur og klimasikring.

ANBEFALING

Det skal være et statsligt anliggende at iværksætte arbejdet med at skabe de helt nye offentlige rum, som den førerløse transportrevolution vil føre med sig.

Alle interessenter, offentlige som private, bør arbejde i samme retning, og designere, kunstnere og arkitekter har en væsentlig rolle at spille, når fremtiden skal finde sin form. En total nytænkning af vores trafikdesign kan blive til inspiration for hele verden – hvis vi har viljen.

16. PAUSENS RUM

Skønheden har sjældent nogen stemme på landets rasteplasser, og det endda i det største offentlige anlæg af alle – transportens!

Rasteplassen er den samme, hvor end vi er. Som udvidede pølsevogne, tankstationer og toiletbygninger med ryggen til landskabet. Men rasteplassen er vejens komma – pausens rum.

Rasteplassen er en mulighed for at vise den rejsende stedet og landskabet lige her. En slags udkigspost for netop denne egn – forskellig fra den foregående – og den næste. Hvis her er ligegyldigt eller grimt, så bliver pausen ikke en rigtig pause – hvis her er smukt og indtagende, så bliver pausen på rejsen til en oplevelse.

ANBEFALING

Alle interessenter, offentlige som private, bør arbejde i samme retning, og designere, kunstnere og arkitekter har en væsentlig rolle at spille, når fremtidens transport skal finde form. En total nytænkning af vores trafikdesign kan blive til inspiration for hele verden, hvis der er vilje til at lade en æstetisk tilgang være dominerende i oplevelsen af rejsen. Pausen er lige så væsentlig som selve rejsen, og er pausens rum en æstetisk nydelse – eller en fortælling om et sted – bliver hele rejsen en varieret oplevelse.

KUNST I DET OFFENTLIGE RUM

17. KUNST SKAL UD TIL ALLE

Kunst i det offentlige rum kan tage mange former – fra rytterstatuen, der tilhører verdens-kulturarven, til den midlertidige installation i en landsby, der kan åbne til en indsigt i kunstens mangfoldighed og skabe fælleskab og opmærksomhed. I alle tilfælde skaber kunsten værdi for de borgere, der oplever den.

Der er ikke noget sted, der ikke fortjener en æstetisk opmærksomhed og et kunstnerisk løft. Der findes allerede smukke butikcentre og god kunst ved motorvejene. En af de ting, der kendetegner de historiske bymidter, er de mange fine detaljer i form af kunstnerisk udformede porte, skilte og belægnings. Både Bispebjerg Hospital og Herlev Hospital er kendetegnede ved fornemme udsmykninger udført af førende kunstnere.

ANBEFALING

Kunstens potentiale – som visuel stimulans og øjenåbner for landets borgere – skal i højere grad anerkendes og styrkes i hele Danmark.

Kunst bidrager beviseligt til økonomisk vækst i form af øget turisme, øget bosætning eller områdeløft, ligesom kunst også beviseligt fungerer som en positiv faktor i et helende sygehusmiljø.

18. HELE DANMARKS FORSKØNNELSE

Hvor stor og ligeværdig vægt har kunsten og den kunstneriske faglighed i de offentlige rum, som kommunerne og regionerne har ansvaret for?

Skal det være geografi, national kulturpolitik eller personlige holdninger, der bestemmer, hvilken rolle kunsten spiller for det lokale sygehus, rådhus eller byrum?

ANBEFALING

Implementering af kunst på et højt kunstnerisk niveau skal garanteres ved lov – ikke blot i statslige – men også i regionale og kommunale byggerier. Det er vigtigt, at kunsten i det offentlige rum er af den højeste kvalitet, og at projekterne udvikles af fagligt kompetente aktører, lokalt eller nationalt. Derfor skal Kunstcirkulæret udvides til også at omfatte offentligt byggeri i regioner og kommuner.

19. KUNSTNERISKE VISIONER I ALLE STØRRE BYER

Kun nogle af landets kommuner har nedsat æstetiske udvalg, kunstråd eller lignende, som på kvalificeret måde varetager den æstetiske dimension i vores offentlige rum. F.eks. har Danmarks hovedstad, København, ingen faglig instans, der varetager, indbyder eller stimulerer til kunstnerisk nytænkning af de offentlige rum.

Til sammenligning har andre storbyer som f.eks. Hamborg og Stockholm, investeret i ambitiøse kommunale institutioner, som løbende udvikler og vedligeholder byernes offentlige kunst og æstetik.

ANBEFALING

Kunstneriske visioner - kunstpolitikker - skal formuleres og implementeres i alle de større byer i landet. Hvor der i dag kun er enkelte byer, der har en stadsarkitekt, skal målet være, at flere kommuner får både en stadsarkitekt og en stadskunstner. Disse kan medvirke til at udvikle og iværksætte professionelle, overordnede strategiske æstetiske visioner og kunstplaner for vores fælles offentlige rum.

20. DET ÆSTETISKE OG DIGITALE RUM

Med en stadig voksende hastighed i og omfang af digitale rum aktualiseres spørgsmålet om, hvordan disse vil påvirke vores fremtidige livsrum. Vil kommende generationer skelne mellem digitale og virkelige rum?

Også her skal kunsten i form af temporære medier og narrativer give nye æstetiske oplevelser i hverdagen, så "livet" på nettet kan berige os.

ANBEFALING

Staten skal gå forrest med at investere og udvikle kunstneriske dimensioner i det offentlige digitale rum, således at der udvikles og iværksættes professionelle, overordnede strategiske ideer og kunstplaner for vores offentlige digitale rum. En kunstnerisk bearbejdning af det offentliges kommunikationsplatforme kan føre til større præcision og bedre oplevelser for borgerne.

OM AKADEMIRAADET

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster virker til kunstens fremme og som statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål inden for områderne arkitektur og billedkunst samt tilgrænsende kunstarter.

Akademiets virksomhed udøves gennem Akademiraadet, der også står til rådighed for rådgivning af kommunale myndigheder mv.

Akademiraadet udtaler sig om en lang række forskellige spørgsmål. Det kan være udsmykninger af det offentlige rum, arkitektoniske ændringer eller tiltag inden for kunstverdenens struktur og støttesystem, de videregående kunstneriske uddannelser, lokalplaner mm. Se for yderligere information www.akademiraadet.dk.

Akademiraadet kan på eget initiativ indhente oplysninger fra og fremsætte erklæringer over for statslige myndigheder og offentlige institutioner samt udtale sig over for offentligheden.

En del af Akademiets virke og rådgivning sker gennem de mange personer, rådet udpeger til diverse offentlige og private institutioners bestyrelser, repræsentantskaber, komiteer, udvalg mv.

Akademiraadet uddeler desuden C.F. Hansen Medaillen, Thorvaldsen Medaillen, Eckersberg Medaillen, Thorvald Bindsbøll Medaljen, N.L. Høyen Medaljen og Franciska Clausen Medaljen.

De tyve anbefalinger til et skønnere Danmark er en sammenskrivning af fem forskellige gruppers arbejde – eufoni/kakofoni af mange stemmer samlet til én røst.

Akademiraadet har med inddragelse af medlemmer fra Akademiet og andre fagkyndige personer siden efteråret 2015 arbejdet med at nå frem til disse tyve anbefalinger.

Følgende personer har velvilligt bidraget til publikationen:

Arkitekterne, MAA: Merete Ahnfeldt-Møllerup, Gregers Algreen-Ussing, Jens Thomas Arnfred, Jens Bertelsen, Jan Christiansen, Erik Brandt Dam, Ulla Egebjerg, Rikke Juul Gram, Anna Maria Indrio, Tanja Jordan, Johan Adam Linneballe, Gitte Juul, Pulske Ravn og Johnny Svendborg.

Billedkunstnerne: Jens Bohr, Yvette Brackman, Ruth Campau, Kirsten Dufour, Jørgen Tang Holbek, Peter Holst Henckel, Anita Jørgensen, Marianne Jørgensen, Tina Maria Nielsen, Jesper Rasmussen, Heine Skjerning og Morten Stræde.

Mag.art. i kunsthistorie, kunstkritiker og forfatter Bente Scavenius.

**AKADEMIRAADETS
TYVE ANBEFALINGER
TIL ET SKØNNERE
DANMARK**

Udgivet af
Det Kongelige Akademi
for de Skønne Kunster,
Akademiraadet, maj 2018

ISBN 978-87-970604-0-7

Redaktion: Akademiraadet og
arkitekt Holger Dahl

Grafisk tilrettelæggelse:
Peter Folkmar

Fotos:
s. 6
Kunstakademiets Designskole,
Bornholm

s. 8
Vestled, Hvide Sande, 2006
Arkitekt Torben Schönherr,
arkitekt Carsten Juel-Christiansen og
billedkunstner Marianne Hesselbjerg
Foto: Christina Capetillo

s. 10
Kannikegården, Ribe, 2016
Lundgaard & Tranberg Arkitekter
Foto: Anders Sune Berg

s.12
Motorveje i landskabet
Møller & Grønberg Arkitekter
Foto: Vejdirektoratet

s. 14
Havn, Helsingør, 2012
Billedkunstnerne Elmgreen & Dragset
Foto: Håkan Dahlström

DET VISUELLE BEVIDSTHED
VISUELLE FAG SKAL VÆRE
RIN 3. DE KUNSTNERISKE FA
ENHÆNGEN MELLEMLYER
USEKLIK OG SE HVERT PUL
FILLING TIL DET ÅBNE LA
E DANSKE KYSTER ER VO
FØRSTE LANDSKABELIGE R
DURCE – DE ER VORES GRA
ANYON 8. VI BEHØVER IK
RÆSSENDE KVÆG PÅ RÅDH
LADSEN – ELLER SKYSKRA
E I SKAGEN 9. VI SKAL GENT
OG DERES FORHOLD TIL DE
GES AF MANGFOLDIGHED
E EKSPERIMENTER 11. NYT
N KONTEKST – KVALITET I
VESTERING I FÆLLESSKAB
KABER ER OG SKAL VÆRE G
DFALDSVEJENE TIL BYERN
E 15. TOTAL NYTÆNKNING
EN ER LIGE SÅ VÆSENTLIG S
NG AF KUNST PÅ ET HØJT KU
ELE LANDET TIL GODE 18